

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.I.20.736/2023/10.

A tanács tagjai: Nyíróné dr. Kiss Ildikó a tanács elnöke

Dr. Mocsár Attila Zsolt előadó bíró

Dr. Magosi Szilvia bíró

Dr. Parlagi Mátyás bíró

Dr. Szabó Klára bíró

A felperes: felperes (cím)

A felperes képviselője:

Dr. Wichmann Ákos ügyvéd (cím1)

Az alperesek: alperes1 (cím2) I. rendű,

alperes2 (cím3) III. rendű,

alperes3 (cím4) XII. rendű,

alperes4 (cím5) XIII. rendű,

alperes5 (cím5) XIV. rendű

Az I. rendű alperes képviselője:

Dr. Gámenczy Anna ügyvéd (cím6)

A per tárgya: házastársi közös vagyon megosztása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

az I. rendű alperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 50.Pf.633.392/2022/10.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:

Budai Központi Kerületi Bíróság 5.P.XI.30.168/2021/44.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 500.000 (ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A Kúria kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg az esedékesség napjáig az államnak – az állami adó- és vámhatóság illetékbevételi számlájára – 2.267.176 (kétfmillió-kétszázhatvanhétezer-százhetvenhat) forint meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. rendű alperes részére 1979. december 22-én kiutaltak egy helységi tanácsi bérlakást (a továbbiakban: bérlakás). A felperes és az I. rendű alperes (a továbbiakban: a felek) 1980. szeptember 6-án kötöttek házasságot. helységi lott közösen vásároltak egy lakást, melynek vételárához 320.000 forint OTP kölcsönt és szociálpolitikai kedvezményt vettek igénybe és felhasználták az I. rendű alperesnek kifizetett 111.000 forint lakáshasználati díj visszatérítést, amelyet azért kapott, mert lemondott a bérlakás bérleti jogáról. A felek a helységi lakást 1983 júniusában értékesítették, a vevő átvállalta az ingatlan terheit, a felek 285.000 forintot kaptak meg.

[2] 1983. szeptember 10-én 200.000 forintért megvásárolták a helység, kerület hrsz. hrsz-ú ingatlan (a továbbiakban: perbeli ingatlan) 72/527-72/527 tulajdoni illetőségét, amelyre az I. rendű alperes édesanyjának javára haszonélvezeti jogot alapítottak. A felek a perbeli ingatlanon 1983 és 1987 között négyszintes lakóépületet építettek. A telek megvásárlásához és az építkezés megkezdéséhez rendelkezésükre állt 285.000 forint, valamint felvettek összesen 670.000 forint kölcsönt. A lakóépület bekerülési költsége 1.532.542 forint volt. Az építkezés időszakában az I. rendű alperes a tulajdonában álló több műtárgyat és egyéb ingóságokat értékesített.

[3] A felek életközössége 1991 novemberében megszűnt, házasságukat a bíróság 1992. november 3-án jogerőre emelkedett ítéletével felbontotta. A felperes a perbeli ingatlanból 1995. július 16-án elköltözött. A felperes 1991 novemberétől elköltözéséig a perbeli ingatlan rezsiköltségeihez nem járult hozzá, azt az I. rendű alperes viselte, és ő törlesztette a feleket közösen terhelő kölcsöntartozások részleteit is. A perbeli ingatlanra az I. rendű alperes és édesanyja 1993. március 17-i kockázatviselési kezdő időponttal kötött vagyonbiztosítási szerződést. Az I. rendű alperes 1996-tól 2018-ig különböző értéknövelő és állagmegóvó munkákat végeztetett el a perbeli ingatlanon. A perbeli ingatlanon 2009. december 20-án tűz ütött ki, a bekövetkezett épületkár helyreállításának költsége 7.746.816 forint volt, amiből a biztosítónak 4.105.812 forintot kellett viselnie, a fennmaradó 3.641.004 forint terhelte a feleket.

[4] A felperes 1989. november 19-án vásárolt a testvérével közösen egy helységi külterületi ingatlan tulajdoni illetőséget, amiről az I. rendű alperest nem tájékoztatta. A felperes a tulajdoni hányadát 2013. május 13-án értékesítette 100.000 forintért.

[5] A perbeli ingatlanon fennálló közös tulajdon megszüntetése iránti perben a Kúria Pfv.I.21.233/2015/16. számú végzésével mind a jogerős ítéletet, mind pedig az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra, új határozat hozatalára utasította.

A felperes keresete, az I. rendű alperes védekezése

[6] A felperes a megismételt eljárásban módosított keresetében a perbeli ingatlant érintően a közte és az I. rendű alperes között fennálló közös tulajdon megszüntetését kérte árverési értékesítés elrendelése útján. A legkisebb árverési vételárat 80.000.000 forintban kérte meghatározni.

[7] Az I. rendű alperes a felperes tulajdoni hányadát magához kívánta váltani, különvagyoni hozzájárulására hivatkozással az őt megillető tulajdoni hányad mértékének növelését kérte a felperes tulajdoni hányadának terhére. Állítása szerint különvagyoni hozzájárulásként tulajdoni hányadát növelte – egyéb, a felülvizsgálati kérelemmel nem érintett hozzájárulás mellett – az építkezésre felhasznált, az édesanyjától ajándékba kapott 629.505 forint, és az ingóságai értékesítéséből befolyt 190.395 forint. Az őt terhelő megváltási összegbe kérte beszámítani – egyebek mellett – a felperes helyett kifizetett 83.411 forint kölcsön értékemelkedett összegét: 1.109.092 forintot; a biztosítási összeg felperesre eső részét: 873.840 forintot és kamatait; továbbá a helység2i ingatlan közös vagyon megosztásakor értékének rá eső részét: 556.696 forintot és kamatait.

Az első- és a másodfokú ítélet

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a perbeli ingatlan illetőségen fennálló közös tulajdont úgy szüntette meg, hogy a felperes 72/527 tulajdoni hányadát házastársi közös vagyon megosztása jogcímén az I. rendű alperes tulajdonába adta. Kötelezte az I. rendű alperest (beszámítással megállapított) 34.352.401 forint megváltási összeg megfizetésére a felperesnek. Az I. rendű alperes tulajdonjoga ingatlan-nyilvántartási bejegyzésének türéseére kérte kötelezni a további alpereseket. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[9] A felperes és az I. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, fellebbezett részét részben megváltoztatta. Megállapította, hogy a perbeli ingatlan 144/527 eszmei tulajdoni illetőségen házastársi közös vagyon jogcímén a felperes tulajdoni hányada 69/527, az I. rendű alperes tulajdoni hányada 75/527 rész. Megkeresni rendelte a földhivatalt a megállapított tulajdoni hányadok bejegyzése iránt. Elrendelte a felperes és az I. rendű alperes közös tulajdonának megszüntetését, a felperes tulajdoni hányadát 40.085.136 forint megváltási ár ellenében az I. rendű alperes tulajdonába adta. Az I. rendű alperest terhelő marasztalási összeget 37.058.860 forintra felemelte. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[10] A jogerős ítélet indokolásában foglaltak szerint a felülvizsgálati kérelemmel nem érintett, az I. rendű alperes különvagyonaként elszámolt hozzájárulás mellett az édesanyja által adott 200.000 forintot nem lehetett a különvagyonaként elszámolni, mert azt édesanyja nem ajándékként adta, hanem a javára alapított holtig tartó haszonélvezeti jog ellenértékét fizette meg. A felek a felépítmény tervezése során figyelemmel voltak arra, hogy az I. rendű alperes édesanyja a perbeli ingatlanban fog lakni, önálló lakrész állt a rendelkezésére, amit birtokba is vett és haláláig használt. Az EBH2002. 627. számú eseti döntésben foglaltak szerint a haszonélvezeti jog terjedelme ellenkező megállapodás hiányában az ingatlan szerződéskötéskori állapotához igazodik, de nincs akadálya a felek olyan megállapodásának,

hogy az építési telekre biztosított haszonélvezeti jog terjedelme a jövőben építendő felépítményre is kiterjedjen. A perbeli esetben a közös tulajdon megszüntetésekor az I. rendű alperes édesanyjának haszonélvezeti joga már nem terhelte a perbeli ingatlant, ezért nem kellett vizsgálni a haszonélvezeti jog terjedelmét.

[11] A perbeli ingatlan felépítményének bekerülési költsége 1.532.542 forint, a bekerülési költséghez az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelemmel nem érintett különvagyoni hozzájárulása 63.954 forint volt. Egyéb különvagyoni hozzájárulást – így a műtárgyak eladási árát, és az I. rendű alperes édesanyja nevére kiállított számlák szerint kifizetett összegeket – nem lehetett figyelembe venni, mert az I. rendű alperes nem bizonyította: a műtárgyak értékesítéséből befolyt vételárat az építkezésre fordította; illetve a számlákat az édesanyja a saját pénzéből fizette ki. Alaptalanul hivatkozott arra az I. rendű alperes, hogy nem kapott tájékoztatást az őt terhelő bizonyítási kötelezettségről; az édesanyja nevére kiállított számlák egy része pedig csupán kézzel írt átvételi elismervény, melyek csak azt igazolták, hogy a munkadíjat a mesteremberek átvették az I. rendű alperes édesanyjától. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az I. rendű alperes édesanyja a saját pénzéből fizette ki a munkák ellenértékét. Az I. rendű alperes nem azért jelölte meg 777.542 forintban a különvagyoni ráfordításai összegét, mert ilyenösszegről rendelkezett számlával, hanem azért, mert a felépítmény bekerülési költségéhez a felek 755.000 forint közös hozzájárulást teljesítettek, ezt az összeget levonva az 1.532.542 forint bekerülési költségéből, az I. rendű alperesnek 777.542 forint különvagyoni hozzájárulásra kellett hivatkoznia ahhoz, hogy a többlettulajdonát igazolja.

[12] Az I. rendű alperes 63.954 forint különvagyonán felül bizonyítottság hiányában további különvagyoni ráfordítást nem lehetett figyelembe venni, ezért a perbeli ingatlanilletőségéből a felperes és az I. rendű alperes közös tulajdonát képező 144/527 eszmei hányadot 100%-nak tekintve a felperes 48%-ban, azaz 48/100 részben, az I. rendű alperes 52%-ban, azaz 52/100 részben szerzett tulajdonjogot házastársi közös vagyon jogcímén.

[13] Az elsőfokú bíróság ítélete nem tartalmazott rendelkezést a tulajdoni hányadokra vonatkozóan, ezt a másodfokú bíróság pótolta: a felperes és az I. rendű alperes tulajdoni illetősége (144/527 rész) a perbeli ingatlan egészéhez viszonyítva kerekítve 27%-nak, azaz 27/100 résznek felel meg. Ennek a felperesre eső 48%-a kerekítve 13%, azaz 69/527 rész; az I. rendű alperesre eső 52%-a kerekítve 14%, azaz 75/527 rész.

[14] A perbeli ingatlan beköltözhető forgalmi értéke 95.550.000 forint. A felek életközösségének megszűnését követően az I. rendű alperes 12,6%-os értéknövelő beruházást végzett a perbeli ingatlanon, melynek értéke 12.039.300 forint. Ezt az összeget levonva a beköltözhető forgalmi értékből, az eredmény 83.510.700 forint. Ebből a felperest megillető tulajdoni hányadnak (48/100 rész) megfelelő megváltási összeg 40.085.136 forint.

[15] A felperes nem bizonyította, hogy a helység2i külterületi ingatlan a különvagyona volt, ezért azt a felek egyenlő arányú közös tulajdonaként kellett figyelembe venni. A vagyonközösség a házassági életközösség megszűnésekor véget ért. A felperes az életközösség megszűnését követően adta el a tulajdoni illetőségét 100.000 forintért, ennek fele része illette meg az I. rendű alperest, és az 50.000 forint után a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 31. § (5) bekezdésében foglaltakra figyelemmel az értékesítés időpontját követő naptól (2013. május 14.) az elsőfokú

ítélet meghozatalának időpontjáig (2022. április 6.) számított késedelmi kamat 6.687 forint összegét, összesen 56.687 forintot kellett az I. rendű alperes javára elszámolni.

[16] Az elsőfokú bíróság túlterjeszkedett az I. rendű alperes jogalapját tekintve megalapozott megtérítési igénye összegén. Az I. rendű alperes által a felperes helyett kiegyenlített 83.411 forint kölcsöntörlesztő összeg a felépítmény értéknövelő beruházásokkal csökkentett forgalmi értékének a felperes tulajdoni hányadára eső 5,4%-ának felel meg. A felperes felépítményre vonatkozó tulajdoni hányadának mértékéből kiindulva az I. rendű alperes 1.109.092 forint elszámolását igényelte, ezzel szemben az elsőfokú bíróság 4.600.116 forintot számolt el. A kérelemhez kötöttség elve alapján azonban az érdemi döntés korlátját jelenti az I. rendű alperes által megjelölt összeg. Az I. rendű alperes a tűzkárral összefüggésben azon kárösszeg beszámítását igényelte, amely megfelelt az általa a felperes tulajdoni hányadaként állított 24/100 résznek. A meg nem térült 3.641.004 forint kár felperesre eső 24%-a: 873.840 forint tőke illeti meg az I. rendű alperest, és ezen összeg után számított késedelmi kamat 99.170 forint.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[17] A jogerős ítélet ellen – hatályon kívül helyezése, az első- vagy a másodfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítása iránt – az I. rendű alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 2. § (1) bekezdés, 3. § (1), (2), (3) bekezdés, 141. § (2) és (6) bekezdés, 166. §, 196. § *a*) pont, 206. § (1) bekezdés, 213. § (1) bekezdés, 215. §, 220. § (1) bekezdés *d*) pont, 221. § (1) bekezdés, 233. § (1) bekezdés, 235. § (1) bekezdés, 249. §, 252. § (1) és (3) bekezdés, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4. § (1) és (4) bekezdés, 116. § (1) és (2) bekezdés, 141. §, 158. §, 163. §, 205. § (1) és (2) bekezdés, 207. § (1) és (2) bekezdés, 579. § (1) bekezdés, a Csjt. 28. § (1) bekezdés *b*) pont, 31. § (1), (2), (5) bekezdés, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 72. § (4) bekezdés *a*) pont, a polgári perrendtartás tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó szabályainak alkalmazásával kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2009. (VI.24.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény), a PK 206. számú állásfoglalás megsértését állította.

[18] A felülvizsgálati kérelem I. pontjában kifejtett érvelése szerint a másodfokú bíróság az édesanyja javára alapított haszonélvezeti jog terjedelmét részben tévesen és iratellenesen állapította meg, a bizonyítékokat nem teljeskörűen vette figyelembe, egyes bizonyítékokat kirívóan okszerűtlenül mérlegelt, indokolási kötelezettségének sem tett eleget.

[19] Tévesen állapította meg, hogy a 200.000 forint édesanyja haszonélvezeti jogának ellenértéke lett volna, figyelemmel arra is, hogy az Itv. alapján a haszonélvezeti jog ellenértékét legalább 519.796 forintban kellett volna megállapítani. Nem indokolta meg, hogy a 629.500 forint ajándékot miért nem fogadta el különvagyonaként. A haszonélvezeti jog időközbeni megszűnése ellenére azért kell értékelni ezt a körülményt, mert ha édesanyjának az építkezéshez adott hozzájárulása a neki adott ajándék volt, az a különvagyona, ami pedig a perbeli ingatlanban lévő tulajdoni hányadát jelentősen megnöveli és az őt terhelő marasztalási

összeget pedig jelentősen csökkenti. A bíróságok hivatkoztak az EBH2002. 627. számú elvi döntésben foglaltakra, azonban helytelenül jutottak arra a következtetésükre, hogy a haszonélvezeti jog a felépítményre is kiterjedt. Édesanyjának a felépítmény építési költségeihez adott pénzbeli hozzájárulása nem lehetett a felépítmény haszonélvezeti jogának ellenértéke, azt ajándéknak, különvagyonnak kellett volna minősíteni. Édesanyja 629.500 forint ajándékot adott, ebből 200.000 forint készpénz, 429.500 forint az építkezésre fordított kiadás volt. Édesanyja 1985 márciusi ajándékozási nyilatkozatában foglaltakat a felperesnek kellett volna megdöntenie. Édesanyja írásbeli és szóbeli nyilatkozatai, továbbá dr. tanú tanúvallomása bizonyítják az ajándékozás tényét. Ennek hiányában nem lett volna anyagi fedezetük az építkezésre, mivel az építkezéstől független kiadásai összege magasabb volt a jövedelmük összegénél.

[20] A felülvizsgálati kérelem II. pontjában kifejtette: minden alapot nélkülöz a másodfokú bíróságnak az az álláspontja, amely szerint a bíróságnak nem kellett tájékoztatnia arról, hogy műtárgyai eladási árának az építkezésre fordítása bizonyításra szorul. Nem állapítható meg, hogy bizonyítékait miért nem fogadták el a bíróságok. Nem hívták fel a figyelmét annak bizonyítására, hogy mikor, milyen beruházásokra fordította a különvagyoni ingóságai értékesítéséből származó összeget. Tájékoztatni kellett volna a jogvita rendezése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, a bizonyítás sikertelenségének következményeiről. Ez a mulasztás a per tisztességes lefolytatásához és észszerű időn belüli befejezéséhez való jogát is sérti. A perbeli ingatlan bekerülési költségének része a 670.000 forint kölcsön, a bérletéből származó 85.000 forint és a számlákkal igazolt 177.942 forint költség, ami a házassági életközösség megszűnése utáni beruházás ellenértéke. Ennél azonban több volt az a ráfordítás, melyekről nem rendelkezett számlával. Az édesanyjától az építkezéshez juttatott ajándék és az ingóságai eladásából származó összeg összesen 777.542 forint volt.

[21] A felülvizsgálati kérelem III. pontjában kifejtettek szerint a jogerős ítélet a rosszhiszeműségből származó előnyt támogatja. A helység²i külterületi ingatlant a felperes rosszhiszeműen a per alatt értékesítette. A másodfokú bíróság nem indokolta, hogy miért csak az ingatlan eladási árát vette figyelembe, hiszen az ingatlan értékét a megosztáskori értéken kellett volna figyelembe venni és elszámolni. Tulajdoni hányadának forgalmi értéke 556.696 forint volt, késedelmi kamattal számolva 631.237 forint beszámítását kérte.

[22] A felülvizsgálati kérelem IV. pontjában az I. rendű alperes kifejtette: a másodfokú bíróság tévesen értelmezte a kérelemhez kötöttséget. A felperessel közösen terhelte őket a kölcsönök törlesztése, a többletteljesítésére (figyelemmel a BH1992. 177. számú eseti döntésben foglaltakra is), annak elszámolására megalapozottan hivatkozott. A per kezdetétől kérte a különvagyoni beruházásainak figyelembevételét, ennek alapján az ingatlan tulajdoni hányada megállapítását, a kölcsöntörlesztés elszámolása során az értékelkedés értékelését. Nyilatkozatait nem lehetett kiterjesztően értelmezni, a megtérítési igényként megjelölt összeget nem azért határozta meg, mert a többletmegtérítési igényéről lemondott, hanem azért, mert a megtérítési igényének alapja a figyelembe nem vett különvagyoni beruházásai voltak. A 4.600.116 forinttal szemben nem lehetett volna csak 1.109.092 forintot megítélni.

[23] A felülvizsgálati kérelem V. és VI. pontjában kifejtettek szerint az elsőfokú bíróság a perbeli ingatlanra vonatkozóan tulajdoni hányadokat nem állapított meg, így nem tudta azt sem megállapítani, hogy a meg nem térült tűzkár és egyéb költségek a felperest milyen

arányban terhelik. A tulajdoni hányadokat csak a másodfokú bíróság állapította meg, ez hátrányos volt számára, mert elesett a fellebbezés lehetőségétől. Természetesen a helyes tulajdoni arányokhoz igazodott a megtérítési igénye, nem lehetett volna arra a következtetésre jutni, hogy ha az általa megjelölt tulajdoni hányadnál a bíróság nagyobb tulajdoni hányadot állapít meg, abban az esetben lemondott volna a tulajdoni hányadhoz igazodó megtérítési igényről. A másodfokú bíróság kerekítve állapította meg a tulajdoni hányadokat 48 % - 52 % arányban, és így számította ki a megváltási összeget, valamint a marasztalási összeget, amit pedig pontosan kell megállapítani. A megváltási ár 39.992.452 forint, ebből levonva a 3.026.276 forint beszámított összeget, a marasztalás összege 36.966.176 forint.

[24] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására és felülvizsgálati eljárási költsége megtérítésére irányult. Hangsúlyozta, hogy a jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállást a másodfokú bíróság helyesen állapította meg.

A Kúria döntése és jogi indokai

[25] A felülvizsgálati kérelem megalapozatlan.

[26] A Kúria a felülvizsgálati kérelembe foglalt többirányú érvelés kapcsán arra mutat rá, hogy a felülvizsgálat nem a per folytatása, nem egyfajta harmadfokú eljárás, hanem szigorú eljárásjogi szabályok szerinti rendkívüli perorvoslat, melynek tárgya a jogerős ítélet. A Pp. 270. § (2) bekezdésének és a 275. § (3) bekezdésének együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt megalapozhatja; utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt. A Pp. 275. § (2) bekezdésében foglaltak alapján a Kúria a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül.

[27] Az érdemi felülvizsgálat kereteit a felülvizsgálati kérelem határozza meg, melynek – a Pp. 272. § (2) bekezdése értelmében – egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi elemei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis, ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának meg kell felelnie az előzőekben meghatározott tartalmi követelményeknek. A jogszabálysértés körülírása és a megsértett jogszabályhely megjelölése tekintetében a Kúria a felülvizsgálati kérelemmel szemben – a Pp. 272. § (2) bekezdésével összhangban – szigorú követelményt érvényesít: azok esetleges hiánya vagy korlátozott volta a felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasítását eredményezi. Érdemben tehát csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a Pp. hivatkozott rendelkezése által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek. Az egyéb hivatkozásokat a Kúria figyelmen kívül hagyja [a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II.15.) PK vélemény (a továbbiakban: 1/2016. PK vélemény) 3. és 4. pont].

[28] Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmének első oldalán sorolta fel az általa megsértettként állított jogszabályhelyeket és jelölte meg a jogforrást, azon belül azt a konkrét jogszabályhelyet, melynek megsértésére hivatkozott; a megsértettként állított jogszabályhelyeket azonban csak felsorolta, a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait nem ismertette. Ebből következően a felülvizsgálati kérelem első oldalán foglaltak nem felelnek meg a Pp.-ben, valamint az 1/2016. PK véleményben meghatározott {a [27] bekezdésben részletesen kifejtett} követelményeknek. A felülvizsgálati kérelem első oldalán hivatkozott jogszabálysértéseket ezért önmagukban, a tartalmi hiányosságok következtében érdemben nem lehetett vizsgálni.

[29] A felülvizsgálati kérelem I-V. pontjai tartalmazzák a vélt jogszabálysértésekhez kapcsolódó szöveges indokolást. Ezekben a pontokban írta körül az I. rendű alperes az általa vélt jogszabálysértést, és jelölte meg a megsértettként állított jogszabályhelyet. Ebből következően a Kúria az egyes pontokban megjelölt jogszabálysértéseket vizsgálhatta érdemben, azokat, melyek esetében a megjelölt jogszabályhelyhez kapcsolódóan a vélt jogszabálysértést tartalmilag is körülírta.

Az I. rendű alperes a felülvizsgálati kérelem I. pontjában az édesanyja javára alapított haszonélvezeti jog terjedelmének megállapításával, és a tőle származó ajándék megítélésével összefüggésben a Pp. 2. § (1) bekezdés, 220. § (1) bekezdés *d*) pont, 221. § (1) bekezdés és a PK 206. számú állásfoglalás megsértését állította. A Pp. 2. § (1) bekezdésében foglaltak szerint a bíróságnak az a feladata, hogy – összhangban az 1. §-ban foglaltakkal – a feleknek a jogviták elbírálásához, a perek tisztességes lefolytatásához és észszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát érvényesítse. Ez a jogszabályi rendelkezés a bíróság feladatát fogalmazza meg a polgári perben, és a Pp. I. Fejezetében az Alapvető elvek között található. Az igazságszolgáltatás alapelveihez az igazságszolgáltatással kapcsolatos alanyi jogok kötődnek. Az igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó alapelvek áthatják a polgári perrendtartás egészét, önmagában normatív jelleggel nem bírnak, ilyen jelleget a tételes polgári eljárásjogi rendelkezésekben és azok alkalmazásakor nyernek oly módon, hogy jogértelmezési szerepet töltenek be. A Pp.-ben foglalt konkrét eljárási szabályokon keresztül érvényesülnek, ezért az alapvető elvek megsértése is csak közvetett módon, a részletszabályok megsértésén keresztül valósulhat meg. Emiatt nem elegendő önmagában az alapelv sérelmére hivatkozás, felülvizsgálati kérelemben a félnek konkrét eljárási szabálysértést kell megjelölnie (Kúria Pfv.VI.20.270/2020/5., Pfv.V.20.312/2022/4., Pfv.I.20.280/2023/7.). Az adott esetben az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében nem hivatkozott e körben konkrét eljárási szabály megsértésére, ezért ezt a hivatkozását a Kúria figyelmen kívül hagyta.

[30] A Pp. 220. § (1) bekezdés *d*) pontja és a 221. § (1) bekezdésében foglaltak szerint az írásba foglalt ítéletnek tartalmaznia kell – továbbiak mellett – az ítélet rendelkező részét és indokolását. Az ítélet indokolásában röviden elő kell adni a bíróság által megállapított tényállást az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével, hivatkozni kell azokra a jogszabályokra, amelyeken a bíróság ítélete alapszik. Meg kell röviden említeni azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, végül utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság valamely tényt nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte. A másodfokú bíróság teljesítette az előbbieken ismertetett jogszabályi rendelkezésekbe foglalt kötelezettségét, ítélete indokolása megfelelt a törvényi követelményeknek. Az elsőfokú bíróság ítélete

indokolásának [86] - [101] bekezdéseiben fejtette ki álláspontját az I. rendű alperes édesanyja 200.000 forint összegű hozzájárulásáról, továbbá az általa kifizetett számlákról. A másodfokú bíróság ítélete [93] bekezdésében fogalmazta meg, hogy egyetértett az elsőfokú bírósággal a 200.000 forint összegű juttatás értékelésével, ítélete [94] bekezdésében foglaltak szerint elfogadta az elsőfokú bíróság álláspontját azzal összefüggésben, hogy mit lehetett különvagyonként elszámolni az I. rendű alperes javára. Ítéletének [96] és [97] bekezdésében további indokokat jelölt meg mindezzel összefüggésben.

[31] Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmének I. pontjában a tényállás megállapítását, a bizonyítékok értékelését is sérelmezte, tette ezt azonban úgy, hogy megsértett jogszabályhelyként nem jelölte meg a Pp. 206. § (1) bekezdését. Ebből következően érdemben ezt a hivatkozását nem lehetett vizsgálni.

[32] Az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértés alapozhatja meg. Az I. rendű alperes által hivatkozott PK 206. számú állásfoglalás nem tartozik ebbe a körbe, mivel nem minősül jogszabálynak, szerepe a bírósági jogalkalmazás egységének biztosításához való hozzájárulás. Ezért ezzel a hivatkozással sem tudott érdemben foglalkozni a Kúria.

[33] Az I. rendű alperes a felülvizsgálati kérelem II. pontjában, a bíróság tájékoztatási kötelezettségével összefüggésben jogszabálysértésként hivatkozott a Pp. 2. § (1) bekezdésére, 3. § (3) bekezdésére, a 141. §-ra és a 221. § (1) bekezdésére. A Pp. 2. § (1) bekezdésében foglaltakkal összefüggésben a Kúria a [29] bekezdésben kifejtette álláspontját, azt megismételni nem kívánja, utal az abban foglaltakra.

[34] A Pp. 3. § (3) bekezdésében foglaltak szerint a jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a feleket terheli. A bizonyítás indítványozása elmulasztásának, illetve a bizonyítási indítvány elkészt voltának jogkövetkezményei, valamint a bizonyítás esetleges sikertelensége törvény eltérő rendelkezése hiányában a bizonyításra kötelezett felet terheli. A bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni. Alaptalanul hivatkozott felülvizsgálati kérelmében az I. rendű alperes a tájékoztatási kötelezettség teljesítésének elmaradására, mert az elsőfokú bíróság a hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban az 5.P.XI.30.168/2021/13. számú jegyzőkönyvbe foglaltan eleget tett a tájékoztatási kötelezettségének. A jegyzőkönyv első oldal utolsó bekezdésében a következők szerepelnek: „Eljáró bíró tájékoztatja a feleket a haszonélvezeti jog terjedelme vonatkozásában irányadó bírói gyakorlatról, továbbá arról, hogy a közös vagyoni vélelemmel szemben a bizonyítási kötelezettség azt a felet terheli, aki különvagyoni hozzájárulásra hivatkozik.”. A bíróság tájékoztatása a jegyzőkönyv második oldalán tovább folytatódott. A Pp. hivatkozott szabályában és a PK véleményben foglaltak tehát nem sérültek.

[35] A másodfokú bíróság indokolási kötelezettségét e körben is teljesítette, ítélete [95] és [97] bekezdésében fejtette ki álláspontját. Az indokolási kötelezettség terjedelmével összefüggésben utal arra a Kúria, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségéből (ahogyan arra az Alkotmánybíróság több határozatában is rámutatott) nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a fél

szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (XI.30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3107/2016. (V.24.) AB határozat, Indokolás [38]}. „Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie.” {3159/2018. (V.16.) AB határozat, Indokolás [31], megerősítette a 18/2018. (VI.12.) AB határozat}.

[36] A felülvizsgálati kérelem III. pontjában kifogásolta az I. rendű alperes a helység²i külterületi ingatlan árának elszámolását. Jogszabálysértésként a Ptk. 4. § (4) bekezdésére hivatkozott. Ezen jogszabályi rendelkezés értelmében: Ha ez a törvény szigorúbb követelményt nem támaszt, a polgári jogi viszonyokban úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki sem hivatkozhat. Aki maga sem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, a másik fél felróható magatartására hivatkozhat. Az idézett jogszabályi rendelkezés az adott helyzetben általában elvárható magatartás követelményét határozza meg. A hivatkozott jogszabályi rendelkezés a Ptk. Első Részében a Bevezető Rendelkezések között van, a benne megfogalmazott elvárhatósági mérce a Ptk. egész rendszerét átható alapelvek körébe tartozik. Az alapvető elvek pedig – ahogyan azt a [29] bekezdésben a Kúria kifejtette, – konkrét szabályokon keresztül érvényesülnek, ezért az alapelvek megsértése is csak közvetett módon, a részletszabályok megsértésén keresztül valósulhat meg. Emiatt nem elegendő önmagában az alapelv sérelmére hivatkozás, a felülvizsgálati kérelemben a félnek konkrét anyagi jogszabályi rendelkezés megsértését kell megjelölnie. Az adott esetben az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében nem hivatkozott e körben más, konkrét anyagi jogszabályi rendelkezés megsértésére. Az általa megfogalmazott jogi érvelést akkor vizsgálhatta volna érdemben a Kúria, ha az I. rendű alperes olyan konkrét anyagi jogszabályi rendelkezést jelölt volna meg [pl. a Csjt. 30. § (1) bekezdés, 31. § (2), (3) bekezdés], amely megfeleltethető lett volna az I. rendű alperes által megfogalmazott jogszabálysértés tartalmi körülírásának.

[37] A Pp. 272. § (2) bekezdésében foglaltak értelmében a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. A felülvizsgálati kérelemnek a Pp. 272. § (2) bekezdésében meghatározott tartalmi kellékeinek lényeges jogi jellegzetessége a közöttük kimutatható szoros logikai és perjogi kapcsolat fennállása. A Pp. előírásából ugyanis okszerűen következik, hogy a tartalmi elemek között egy olyan összefüggésnek kell fennállnia, miszerint a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölésének, valamint a fél ezzel összefüggő jogi érvelésének egy és ugyanazon jogszabálysértéshez kell kapcsolódniuk, mert csak együtt alkalmasak arra, hogy kijelöljék a rendkívüli perorvoslati eljárás formai és tartalmi kereteit. Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmének III. pontjában foglaltak nem felelnek meg ennek a tartalmi követelménynek, melynek következtében az itt megfogalmazott hivatkozások érdemben nem voltak vizsgálhatóak.

[38] A felülvizsgálati kérelem IV. és V. pontjaiban megfogalmazott felülvizsgálati érvelést annak azonos indokai következtében együtt bírálta el a Kúria. A Pp. 215. §-a az érdemi döntés korlátait határozza meg, amely szerint a döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen. A másodfokú bíróság ítélete indokolásának [113] és [114] bekezdéseiben foglaltak szerint az I. rendű alperes P.37. sorszámú beadványában a felépítmény felperesre eső (az I. rendű alperes állítása szerint 22,55%-os tulajdoni hányadának) értékéből kiindulva 1.109.092 forintban jelölte meg az igényét. A másodfokú bíróság érvelése szerint az elsőfokú bíróság

túlterjeszkedett az I. rendű alperes jogalapját tekintve megalapozott megtérítési igényének összegén: egyrészt azért, mert az I. rendű alperes követelését a felépítmény bekerülési költségének értékelmelkedése arányában számolta, az elsőfokú bíróság pedig a perbeli ingatlan teljes bekerülési költségét és a bekövetkezett értékelmelkedést vette alapul; másrészt azért, mert az I. rendű alperes által igényelt 1.109.092 forint helyett 4.600.116 forint elszámolását rendelte el.

[39] A kereseti kérelemhez kötöttség jogszabályi kereteit az elsőfokú eljárásban a Pp. 3. § (1)–(2) bekezdései, a 213. § (1) bekezdése, valamint a 215. §-a határozza meg. A Pp. 3. §-ából is következően a bíróság érdemi döntésének kereteit a kereset és az ellenkérelem szabja meg. Ekként a bíróság nem ítélt meg többet, mint amit a felperes keresetében (az alperes a viszontkeresetében) kér, de kevesebbet sem annál, mint amit az alperes (viszontkereset esetében a felperes) elismer. A kereseti kérelemből fakadó korlátozás az összecszerűség (mennység) vonatkozásában töretlenül érvényesül a bírói gyakorlatban.

[40] A másodfokú bíróság álláspontja nem jogszabálysértő, figyelemmel arra, hogy az I. rendű alperes a P.37. sorszámú beadványában, a harmadik oldal harmadik bekezdésében az általa levezetett számítás alapján 1.109.092 forintban határozta meg a megváltási árba beszámítani kért összeget. Úgy fogalmazott az I. rendű alperes, hogy a „felperest a felépítmény forgalmi értékéből illeti: 20.377.984 forint. Ennek 5,4426%-a 1.109.092 forint, mely összeg beszámítandó I. rendű alperes javára.”. Az I. rendű alperes által megjelölt összeghez kapcsolódik a kérelemhez kötöttség, ez jelentette az érdemi döntés korlátját. Helyesen utalt arra is a másodfokú bíróság, hogy az I. rendű alperesnek nem volt olyan másodlagos kérelme sem, hogy a megváltási árba beszámítandó összeg a felperesnek a bíróság által megállapított tulajdoni hányadához igazodjon Egy konkrét összeget kért figyelembe venni a javára, ezt az összeget pontosan meghatározta a P.37. sorszámú beadványában, sőt az általa beszámítani kért összeget le is szállította a P.26. sorszámú beadványában megjelölt összeghez képest. Az érdemi döntés korlátjával összefüggésben ugyanezek vonatkoznak a tűzkárral kapcsolatban előterjesztett igényre is.

[41] Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelme VI. pontjában a tulajdoni hányadok megállapítása során a másodfokú bíróság által alkalmazott számítási módot sérelmezte. Megsértett jogszabályhelyet azonban nem jelölt meg, melynek következtében a tartalmi követelmények maradéktalan teljesülésének hiányában érdemben ez a hivatkozása sem volt vizsgálható.

[42] A kifejtettekből következően a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben állított jogszabályi rendelkezéseket nem sérti, ezért azt a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdésében foglaltak alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[43] A Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése szerint az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő I. rendű alperes viseli a saját felülvizsgálati költségét, és köteles megtéríteni a felperes felülvizsgálati eljárási költségét,

amely a felperes képviseletét ellátó jogi képviselőnek a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdésében foglaltak alapján meghatározott költsége.

[44] Az illetékfeljegyzési jog folytán meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére köteles az I. rendű alperes az Itv. 59. § (1) bekezdés, 74. § (3) bekezdés alapján. A Kúria tájékoztatja az I. rendű alperest, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára kell megfizetnie. Megfizetése során közleményként fel kell tüntetni: a Kúria megnevezését, a Kúria e határozatának számát (Pfv.I.20.736/2023/10.) és az I. rendű alperes adóazonosító jelét.

[45] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdés második fordulata alapján tárgyaláson bírálta el.

[46] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdés *e)* pontja zárja ki.

Budapest, 2024. április 30.

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. a tanács elnöke, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró, dr. Magosi Szilvia s.k. bíró, dr. Parlagi Mátyás s.k. bíró, dr. Szabó Klára s.k. bíró